

Lietuvos laisvosios rinkos instituto 2001 metų

VEIKLOS ATASKAITA

TURINYS

Antikorupcija.....	3
Biudžetas.....	3
Darbo santykiai.....	5
Dereguliavimas.....	5
Energetika.....	6
Įmonių teisė.....	7
Informacinės technologijos.....	8
Integracija į ES.....	9
Kapitalo rinka.....	9
Mokesčiai	10
NVO veikla.....	13
Pinigų politika.....	13
Privatizavimas ir konkurencija.....	14
Socialinė politika	14
Sveikatos apsauga.....	15
Švietimas.....	15
Telekomunikacijos.....	16
Transportas.....	16
Užsienio prekyba.....	16
Viešasis administravimas.....	16
Žemės ūkis.....	17
Kitos LLRI sritys.....	17

Antikorupcija

Darbai. Suformuluoti tesinės bazės revizijos principai siekiant sumažinti prielaidas korupcijai: įvertinti, ar tikslai yra siektini, o priemonės jiems pasiekti yra tinkamos; atsisakyti nepagrįstų tikslų; tikslus įvardinti įstatyme; visiems reguliavimams nustatyti veikimo peržiūros ir įvertinimo terminus; maksimaliai automatizuoti ir nuasmeninti reguliavimo funkcijas; mažinti valstybinę persikirstymą ir valstybinę nuosavybę. Atlikta privatizavimo, viešųjų pirkimų, muitinių ir statybų reglamentavimo įtakos korupcijos paplitimui analizė. Išanalizuotas Specialiųjų tyrimų tarnybos parengtas Valstybinės antikorupcijos strategijos projektas ir pateikti pasiūlymai dėl projekto tobulinimo. 2001 m. birželio 20 d. LLRI kartu su Pasaulio banku ir Amerikos centru surengė konferenciją „Nuo valdymo reformos link efektyvios kovos su korupcija“. Konferencijos tikslas - pristatyti veiksmingus būdus, kaip panaikinti prielaidas korupcijai, ir aptarti korupcijos sumažinimo galimybes muitinėse, statybų reguliavime, viešuosiuose pirkimuose bei valstybės valdyme. Konferencijoje taip pat diskutuota apie pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos vaidmenį kovoje su korupcija. Konferencijoje dalyvavo apie 80 Seimo, Vyriausybės, kitų valstybinių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir žiniasklaidos atstovų. Institutas organizavo spaudos konferenciją „Žmonės į korupciją stumia valdžia“, kurioje pristatė sociologinio tyrimo „Gyventojų požiūris į korupciją“ rezultatus. Komentarai šia tema žiniasklaidai.

Pasiekimai. Pripažinta, kad reguliavimų mažinimas yra raktas kovai su korupcija. Nacionalinėje anti-korupcijos strategijoje numatyta, kad ji turi būti suderinta su esminėmis valstybės funkcijų (valdymo reforma, privatizavimas, socialinė reforma, mokesčių reforma, verslo sąlygų liberalizavimas) reformomis. Lyginamasis teisės aktų vertinimo metodas papildytas analitiniu teisės aktų vertinimo metodu, siekiant įvertinti: 1. ar korektiškai ir pagrįstai pasirinkti ir apibrėžti tikslai; 2. ar teisės aktų apibrėžtos funkcijos nesidubliuoja pagal tikslus, sritis ir metodus; 3. ar numatomos priemonės yra adekvačios numatomiems tikslams. Numatyta: kad mokesčių įstatymų taisyklės būtų kuo tikslesnės taisyklės siekiant išvengti asmeninės interpretacijos ir piktnaudžiavimo dviprasmybėmis; įdiegti integruotas informacines sistemas mokesčius administruojančiose institucijose; užtikrinti duomenų saugumą ir patikimumą; viešinti viešuosius pirkimus taikant pažangias informacines technologijas (derybų vedimas internete, konkurso ir atrankos proceso filmavimas ir šių duomenų viešas prieinamumas); siekti, kad kuo daugiau objektų būtų privatizuojami per vertybinių popierių rinką, vengti tiesioginių derybų ir politinio manipuliavimo privatizavimo procesu; atsisakyti privalomojo importuojamų vaistų, turinčių užsienio valstybių įstaigų klinikinių bandymų rezultatus ir patvirtintų tarptautinį pripažinimą turinčių sertifikavimo įstaigų atitikties sertifikatais, registravimo.

Biudžetas

Darbai. 2001, 2002 m. Lietuvos Respublikos ir Vilniaus m. biudžetų analizė. Biudžeto sandaros reformos darbų stebėjimas ir analizė.

Įdirbis. Pasiūlymai formuojant biudžetą remtis strateginio planavimo principu, o ne asignavimų valdytojų poreikiais; atsisakyti paskolų garantijų bei garantijų už valstybės institucijas dėl jų prisiimamų įsipareigojimų nesant jokio skolos gražinimo pagrindimo (nustatant, kad valstybės garantijos paskoloms gali būti suteiktos tik tarptautinių organizacijų arba pagal tarptautinės paramos programas teikiamoms paskoloms, skirtoms aiškiems ir valstybės funkcijas atitinkantiems tikslams pasiekti); sumažinti planuojamas valstybės investicijas ir atsisakyti naujai pradėdamų investicinių programų; neplanuoti pajamų iš numatomų pertvarkyti mokesčių. Dėl *biudžeto pakeitimo* metų viduryje kritikuota, kad didinamos pajamos ir išlaidos, didinami valstybės garantijų ir paskolų limitai (po 90 mln.), didinami savivaldybių skolinimosi limitai (iš limituojamų paskolų išbraukiamos neprocentinės paskolos), biudžetas peržiūrimas fragmentiškai. Parengtos ir Lietuvos Respublikos Seimui pateiktos pastabos dėl LR savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto. LR Seimui nagrinėjant LR 2002 m. biudžetą LLRI vėl pateikė esminius pasiūlymus dėl biudžeto sandaros ir pastabas dėl LR 2002 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto nuostatų bendrojo lavinimo finansavimo srityje. Vilniaus m. savivaldybei pateikta Vilniaus m. 2002 m. biudžeto projekto ekspertizė. LR Konstitucinio teismo prašymu LLRI pristatė savo nuomonę dėl

LR Biudžeto įstatymo ir LR įstatymų, iš anksto nustatančių valstybės išlaidas, atitikimo LR Konstitucijai. Nuolatiniai komentarai žiniasklaidai apie būtinumą mažinti valstybės išlaidas.

Pasiekimai. 2000 m. iš dalies pradėta taikyti programinio formavimo principą, pradėtas konsolidavimas, tačiau esminio persilaužimo nėra. Jokių žymesnių pakeitimų sudarant 2001 m. biudžetą nepadaryta. Nors biudžeto išlaidas ir buvo bandyta įvilkti į programų ir strateginio planavimo rėmus, jos, kaip ir anksčiau, remiasi ne tikslais, kurie turi būti pasiekiami mokesčių mokėtojų lėšomis, bet asignavimų valdytojų poreikiais. Priimant 2001 m. biudžeto pakeitimus į LLRI pasiūlymus neatsižvelgta. Esminių pakeitimų pagal LLRI pasiūlymus ir 2002 m. LR biudžete nepadaryta. Nors LRS Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas nepritarė LLRI pasiūlymui įtvirtinti nuostatą, kad į savivaldybės biudžetą pervedamos tos savivaldybės gyventojų sumokėtas fizinių asmenų mokesčiai, pagrindiniams principams pritarta. Buvo nuspręsta tobulinti šia kryptimi Vietos savivaldos įstatymą, su juo derinant savivaldybių pajamų planavimo metodiką. Atsižvelgdama į LLRI pasiūlymus, Vilniaus m. savivaldybė ruošiasi pertvarkyti biudžetą pagal programinio finansavimo principus. LR Konstitucinis teismas priimdamas sprendimą, ar kai kurios 2001-ųjų metų biudžeto įstatymo nuostatos prieštarauja Konstitucijai, iš dalies atsižvelgė į LLRI nuomonę.

Darbo santykiai

Darbai. Pasiūlymai dėl liberalizavimo Saulėtekio komisijai ir LR Seimui. Darbo santykius reglamentuojančių teisės aktų ir jų projektų sekimas ir analizė. Daug idėjų propagavimo ir viešumo.

Įdirbis. LR Vyriausybei ir LR Seimui pateikta LLRI LR Darbo kodekso projekto (Nr.7) ekspertizė (anksčiau pateikta LR Darbo kodekso projekto Nr.5. Parengta Lietuvos teisės atitikimo ES teisei apžvalga ir chemijos pramonės ir uosto krovos įmonių darbo santykių reglamentavimo įvertinimas. LLRI dalyvavo darbo grupėje dėl didžiųjų prekybos tinklų veiklos ir pristatė savo poziciją dėl darbo laiko ir darbo santykių reguliavimo. Didelis ir platus viešumas: Lietuvos teisės universiteto konferencijoje “Darbo įstatymų taikymas ir tobulinimas” perskaitytas pranešimas “Darbo santykių dereguliavimo būtinybė ir eiga” (2001.06.01), LLJ seminare – pranešimas “Kaip sumažinti nedarbą Lietuvoje” (2001.09.18), straipsniai ir komentarai žiniasklaidai.

Pasiekimai. 2001 kovo mėn. priimtos darbo įstatymų pataisos. Iš dalies atsižvelgta į LLRI pasiūlymus. Įteisinta laisvos formos darbo sutarties forma. Sumažintos išėtinės pašalpos, jei darbo sutartis nutraukiama darbdavio valia. Profsąjungos sutikimo reikės tik atleidžiant iš darbo profsąjungos renkamo organo narį (anksčiau reikėjo profsąjungos sutikimo atleidžiant bet kurį profsąjungos narį). Darbuotojai į darbą galės būti priimami ne tik konkrečiam terminui, bet ir sutartų darbų ar užduočių vykdymui. Darbuotojai, išeidami iš darbo, turės sumokėti visas jų mokymui panaudotas išlaidas, jei tai numatyta darbo sutartyje. Darbo kodeksą ketinama priimti 2002 pavasarį.

Dereguliavimas

Suformuluoti Saulėtekio programos principai bei strateginiai planai, dereguliavimo metodologija. Pateikti atskiri rekomendacijų paketai.

Sertifikavimas

Įdirbis. Pateikti pasiūlymai Saulėtekio komisijai vienašališkai pripažinti EFTA, ES šalių kokybės sertifikatus.

Pasiekimai. Panaikintas kompiuterinės technikos papildomas sertifikavimas. Parengtas Vyriausybės nutarimas “Dėl ne maisto produktų atitikties patvirtinimo dokumentų pripažinimo”.

Strateginių prekių įvežimas ir apmokestinimas

Įdirbis. Suformuluoti pasiūlymai Saulėtekiui. Siūlymai, kaip supaprastinti kontroliuojamų prekių importą bei eksportą: panaikinti kontrolinių prekių importo, tranzito ir eksporto licencijas, nustatant tikslią informavimo procedūrą bei reikalavimus kontrolinių prekių importui bei eksportui; peržiūrėti ir sumažinti kontroliuojamų prekių sąrašus. Kol kas kontrolinių prekių importo, tranzito ir eksporto licencijas išduoti neribotam laikui.

Pasiekimai. Į Saulėtekį įtraukta, bet Vyriausybės nesvarstyta. Bus peržiūrimi sąrašai.

Statybos ir žemės įsigijimas

Darbai. Statybos verslą reglamentuojančių teisės aktų sekimas ir analizė. Studija "Teritorijų planavimo, žemės pardavimo ir statybų procedūrų apžvalga, pagrindinės problemos, pertvarkymo kryptys ir principai" ir jos viešinimas Dalyvavimas Saulėtekio Statybų reguliavimo ir žemės įsigijimo laikinosios darbo grupės veikloje.

Įdirbis. Detaliai išstudijuoti Lietuvos teisės aktai. Parengta daug ir esminių pasiūlymų dėl statybų ir žemės įsigijimo procedūrų ir tvarkos supaprastinimo, sutrumpinimo ir racionalizavimo: studija "Teritorijų planavimo, žemės pardavimo ir statybų procedūrų apžvalga, pagrindinės problemos, pertvarkymo kryptys ir principai", Aplinkos ministerijai, vėliau LRS Aplinkos apsaugos komitetui pateiktos pastabos ir pasiūlymai dėl LR Statybos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto. Saulėtekio Statybų reguliavimo ir žemės įsigijimo laikinajai darbo grupei pateikti pasiūlymai, kaip mažinti statybų verslo apribojimus. Vilniaus miesto Tarybai išplatinta LLRI pozicija dėl Senamiesčio, Žvėryno, Žirmūnų, Šnipiškių ir Verkių seniūnijų energijos rūšies naudojimo šildymui specialiojo plano.

Pasiekimai. Buvo panaikintas reikalavimas, kad žemės aukcione turi dalyvauti bent du potencialūs pirkėjai. Priėmus Statybos įstatymą buvo įtvirtinti LLRI pasiūlymai atsisakyti poveikio aplinkai ekspertizės, iki statiniui nėra privalomas ūkinės veiklos poveikio aplinkai įvertinimas. Taip pat pasiūlymai dėl "vieno langelio" principo, bereikalingų procedūrų atsisakymo, dėl inžinerinių tinklų ir statytojo santykių, leidimo statyti išdavimo procedūrų ir kt. iš dalies arba visiškai įtraukti į naują LR statybos įstatymą. Atkreiptas valdžios ir visuomenės dėmesys dėl problemų, atsirasiančių Vilniaus miesto rajonams nustačius konkrečius šildymo būdus.

Muitinės

Įdirbis. Saulėtekio komisijai siūlyta: taikyti sandorio vertę prekių vertės nustatymui; neriboti nuolaidų dydžio; leisti naudoti teisiškai patvirtintas sąskaitas faktūras muitinėje (vietoj originalų); valiutų kursus nustatyti kiekvieną dieną Lietuvos banko skelbiamu kursu, o ne kartą per savaitę visai savaitei; leisti muitinėj nuskaičiuoti pinigus iš įmonės sąskaitos tik gavus įmonės leidimą; apjungti visas muitinės veiklą reglamentuojančias normas Muitinės kodekse. Dalyvauta Muitinės konsultacinio komiteto veikloje. Komisijoje buvo analizuojami LLRI pateikti siūlymai pagal atskiras sritis: dėl kliūčių tranzitui šalinimo (ypač muitinės garantijų bei prekių sąrašų supaprastinimo), dėl prekių priežiūros bei palydos ir pan. LLRI pasisakė prieš valdžios institucijų planus sugriežtinti muitinės tranzito procedūras ir įvesti privalomą reikalavimą maisto produktus per Lietuvos teritoriją gabenti tik uždaromis, plombuoti tinkamomis automobilių transporto priemonėmis, kurios plombuojamos muitinėje bei įpareigoti vaisių ir daržovių importuotojus vežti šiuos produktus tik izoterminiu ar šaldomuoju transportu. Perskaitytas pranešimas apie korupciją muitinėse konferencijoje „Nuo valdymo reformos link efektyvios kovos su korupcija“.

Pasiekimai. Sandorio vertė pripažinta pagrindiniu prekių vertės nustatymo metodu (dėl PPO). Atkreiptas verslo bei Muitinės departamentų darbuotojų dėmesys į su muitinės procedūromis susijusias problemas. Iš dalies liberalizuota garantijų taikymo tvarka atliekant muitinės procedūras. Kitų pakeitimų teisės aktuose nepasiekta.

Statistika

Statistikos įstatymas

Įdirbis. Atlikta Statistikos įstatymo ekspertizė, patiekti pasiūlymai. Pasiūlyta nustatyti, kad valstybinės statistikos ir jos darbų objektu būtų tik informacija, būtina valstybės valdymui; neregamentuoti privačios statistikos organizavimo ypatumų; nereikalauti iš įmonių valstybės valdymui nereikalingų duomenų bei duomenų, kurių jos negali pateikti neatlikdamos papildomų skaičiavimų ar stebėjimų; įvertinti atsakingų institucijų bei respondentų dėl tyrimo atlikimo patiriamas darbo sąnaudas bei įgyvendinti priemones, skirtas respondentų patiriamoms darbo bei kitoms išlaidoms mažinti. Sukurti integruotą valstybės valdymui naudojamos informacijos valdymo sistemą.

Pasiekimai: Atsižvelgta į dalį LLRI pasiūlymų. Įstatymo projekte numatyta, kad įstatymas reglamentuotų tik valstybinės statistikos organizavimą, o jos objektu būtų tik informacija, reikalinga valstybės valdymui. Neatsižvelgta, kad Oficialioji statistikos darbų programa būtų rengiama Statistikos departamento kasmet bei joje būtų įvertinami atsakingos institucijos bei respondentų dėl tyrimo atlikimo patiriamos darbo sąnaudos ir kitos Oficialiosios statistikos darbų programą išlaidos, o taip pat pateikiamas darbų

reikalingumo bei tinkamumo pagrindimas. Įtrauktas naujas statistikos organizavimo principas: statistinių duomenų rengimas ir teikimas minimaliomis respondentų darbo sąnaudomis ir kitomis susijusiomis išlaidomis.

Statistinės ataskaitos

Įdirbis. Pateikti pasiūlymai dėl *konkrečių ataskaitų supaprastinimo*, standartizavimo ir automatizavimo: pagrindinių finansinių rodiklių ataskaitą padaryti metinę; investicijų ataskaitos pristatymo datą nukelti iki 15 dienos ketvirčiui pasibaigus bei ataskaitoje panaikinti investicijų skirstymą pagal ekonomines veiklos rūšis; prekybos įmonių ataskaitoje panaikinti apyvartos skirstymą pagal prekių grupes, kilmę bei pirkėjo tipą.

Pasiekimai. Buvo įtraukta į Kubiliaus Vyriausybės programą, bet neįgyvendinta. Pagal LR Seime priimtas Labdaros ir paramos įstatymo pataisas ataskaitos apie gaunamą ar teikiamą labdarą ir paramą bus teikiamos ne kas ketvirtį, o kartą per metus ir tik Mokesčių inspekcijai, kuri pateiktų gautus duomenis Statistikos departamentui.

Važtaraščiai

Įdirbis. Saulėtekio komisijai pateiktas siūlymas panaikinti važtaraščius.

Pasiekimai. Nuo 2001 m. liepos 1 d. įvesti laisvos formos važtaraščiai.

Atskirų verslų dereguliavimas

Darbai. Verslų reglamentuojančių teisės aktų sekimas ir analizė.

Įdirbis. Studija „Mažmeninių degalų kainų ir prekybos naftos produktais verslo padėtis Lietuvoje“ ir jos viešinimas. Atlikta analizė dėl prekybos alkoholiu ir medikamentais apribojimų. Atlikta importo mažmeniniame prekybos naftos produktais prekiaujamomis prekėmis (grilio dešrelių) tarifinio reguliavimo įtakos analizė ir pateikti pasiūlymai dėl reguliavimo mažinimo. Ūkio ministerijoje sudarytai darbo grupei LLRI pateikė nuomonę dėl didžiųjų prekybos tinklų veiklos, kurioje akcentavo, kad valstybė negali kištis į rinką – tai suvaržytų konkurencijos sąlygas ir pakenktų vartotojams.

Pasiekimai. Esminių pokyčių degalų rinkos reguliavime nėra, nors tikėtina, kad kai kurie svarbūs apribojimai bus panaikinti. Finansų ministerija pripažino esamas problemas. Sudarytos teisinės sąlygos prekiauti alkoholiu degalinėse. Seimo narių iniciatyva, sukurti specialius prekybos tinklų veiklą varžančius teisės aktus, žlugo.

Tabako reklama

Įdirbis. LLRI pozicija neapriboti tabako reklamos.

Pasiekimai. Seimas nepritarė siūlymui iki 2004 metų atidėti tabako reklamos ribojimą.

Licencijavimas

Kelių transporto licencijavimas

Įdirbis. Lyginamoji reikalavimų Lietuvos teisės aktų analizė su ES teise (Linavos projektas).

Pasiekimai. Pakeitimų nėra, bet nėra ir sugriežtinimo, nors tokių idėjų būta. Pagal ES reikalavimus bus įvestas vietinio transporto licencijavimas (pereinamojo laikotarpio neprašyta).

Kitos licencijos

Įdirbis. Pasiūlymai Saulėtekio komisijai.

Pasiekimai. Gerokai sumažintos licencijų kainos mažmeninei degalų prekybai, tabakui.

Azartiniai lošimai

Darbai. Viešas azartinių lošimų reglamentavimo vertinimas.

Įdirbis. Pozicija suformuluota ir viešinta – komentarai žiniasklaidai.

Energetika

Darbai. Energetikos reformos sekimas ir analizė. Energetikos projektas.

Įdirbis. Atlikta Elektros energetikos įstatymo ekspertizė Parengta LLRI pozicija elektros energijos reformos atžvilgiu ir atlikta lyginamoji ES ir Lietuvos teisės aktų reglamentuojančių elektros energiją

analizė. 2001 m. birželio 26 įvyko Lietuvos laisvosios rinkos instituto organizuota ir Europos Komisijos Delegacijos Lietuvoje PHARE mažųjų projektų programos remta konferencija „Lietuvos integracija į ES vieningąją rinką: poveikis Lietuvos energetikai“. Paruošta ir pateikta valdžios atstovams Energetikos įstatymo projekto ekspertizė. Parengta ir Vilniaus miesto Tarybai išplatinta LLRI pozicija dėl Senamiesčio, Žvėryno, Žirmūnų, Šnipiškių ir Verkių seniūnijų energijos rūšies naudojimo šildymui specialiojo plano. Komentarai žiniasklaidai apie Lietuvos energetikos reformą, valdžios institucijoms pateiktus LLRI pasiūlymus ir pastabas.

Pasiekimai. Į LLRI pasiūlymus Elektros energetikos įstatymo projektui neatsižvelgta: liepos mėn. Seimas priėmė Elektros energijos įstatymą, kuris turėtų tapti svarbiu žingsniu liberalizuojant elektros energijos rinką, tačiau jame nemažai nuostatų, kurios įteisina planavimo elementus bei užkerta kelią laisvai konkurencijai. Įstatyme įtvirtinamas visiškas veiklos elektros energijos rinkoje licencijavimas, numatyti apribojimai elektros skirstymui ir pirkimui, kainų reguliavimas, privalomi įnašai į rinkos reguliavimo fondą ir privilegijos kai kuriems energijos gamintojams. LR Seimas nusprendė grąžinti Vyriausybei patobulinti jos parengtą Energetikos įstatymą. Atkreiptas visuomenės dėmesys į Vilniaus m. savivaldybės ketinimus apriboti gyventojų galimybę pasirinkti norimą būsto šildymo būdą ir įtvirtinti centralizuoto šilumos tiekimo monopolį daugelyje Vilniaus seniūnijų. Šio sprendimo priėmimas laikinai sustabdytas.

Įmonių teisė

Akcinių bendrovių įstatymas, įmonių registravimas ir vardai

Įdirbis Atlikta įmonių reglamentavimo analizė, pateikti pasiūlymai. Ūkio ministerijai pateikti pasiūlymai dėl įmonių licencijavimo reglamentavimo tobulinimo: aiškiai apibrėžti licencijavimo taikymą, licencijavimą nustatyti tik įstatymu, mažinti licencijuojamų veiklų skaičių.

Pasiekimai. 2001 m. liepos mėn. įsigaliojo naujas Akcinių bendrovių įstatymas, kuriame kvalifikuotos daugumos teisės grąžinamos 2/3 akcininkų, atsisakoma žemės ūkio produkcijos gamintojų akcijų statuso. Įtvirtinta bendrovės teisė skolintis iš savo akcininkų tiek juridinių, tiek fizinių asmenų, bet numatytas palūkanų dydžio ribojimas už akcininkų suteiktas paskolas bendrovei. Nereglamentuojamos specialiosios paskirties AB. Įteisintas draudimas steigimo metu pradinius įnašus apmokėti turtu.

Remiantis LLRI pasiūlymais Seime užregistruotos pataisos, numatančios, kad:

- (i) bendrovės lėšas paramai gali skirti ir tada, kai nemoka dividendų bei daugiau nei dabar nustatytas limitas (1/5 pelno kartu su „kitomis“ reikmėmis);
- (ii) paramą bus galima duoti ir einamųjų metų pelno valdybos ir administracijos sprendimu, jei tam iš anksto limitus nustatė akcininkai, o ne metams pasibaigus, kaip yra dabar.

Įmonių rejestro įstatymas

Darbai. Pasiūlymai panaikinti užsienio subjektų registravimą Ūkio ministerijoje ir sukurti juridinių vienetų registravimo sistemą, sutelkiant jų registravimą vienoje vietoje (šiuo metu savivaldybėje); panaikinti registravimosi Valstybinėje mokesčių inspekcijoje ir Sodroje reikalavimus; užtikrinti, kad Įmonių rejestras, Valstybinė mokesčių inspekcija ir Sodra konsoliduotų savo duomenų bazes ir pačios keistūsi informacija; panaikinti reikalavimą išregistruojant įmones reikalauti pažymos apie atsiskaitymą su Valstybine mokesčių inspekcija, Sodra, Muitinės departamentu, Aplinkos apsaugos departamentu bei Archyvų departamentu.

Pasiekimai. Priimtas Juridinių asmenų registro įstatymas, kuris numato valstybinių įstaigų registrų apjungimą į vieną registrą, kurį administruos Teisingumo ministerija. Įstatymas yra gana formalus priimtas įgyvendinant CK nuostatas dėl registrų.

Įmonių bankroto ir restruktūrizavimo įstatymai

Darbai: Atlikta analizė, pateiktos pastabos ir pasiūlymai dėl kreditorių interesų tenkinimo tvarkos, dėl bankroto bylos iškėlimo ir nemokumo kriterijų. Pasiūlyta panaikinti nuostatą, kad restruktūrizavimo procedūra galima tik esant įmonės valdymo organo sutikimui, nes tokiu būdu įstatymas netenka prasmės, palikti teisę iškelti įmonei restruktūrizavimo bylą tik privatiems kreditoriams, uždrausti valstybės pagalbos teikimą restruktūrizuojamoms įmonėms.

Pasiekimai. Priimti įstatymai, įsigaliojo nuo 2001 m. liepos mėn. Iš dalies atsižvelgta į LLRI pasiūlymus. Įtvirtinti trumpesni įmonių bankroto procedūrų terminai; įvesta dviejų etapų kreditorių interesų tenkinimo tvarka. Kreditorių interesų tenkinimo eilė nepasikeitė: pirmąja eile darbuotojų reikalavimai, susiję su darbo

santykiais, antrąją eilę reikalavimai dėl mokesčių ir kitų įmokų į biudžetą, trečiąją eilę visi likusieji kreditorių reikalavimai.

Lizingas

Darbai. Finansų institucijų įstatymo projektų analizė. Pozicija dėl sandorių sudarymo užsienio valiutos pagrindu.

Įdirbis: Atlikta analizė, pateiktas pasiūlymas nepriimti įstatymo, nes neprasminga kelti įstatymui savarankišką tikslą nustatyti finansinių paslaugų sąrašą, o įstatyme apibrėžtas finansinių institucijų veiklos sąlygas ir reikalavimus reglamentuoja kiti teisės aktai. Be to, priėmus įstatymą neišvengiamai atsirastų teisinių kolizijų su kitais įstatymais. Pateikti pasiūlymai dėl finansinių institucijų reglamentavimo, pasiūlyta reikalingomis nuostatomis papildyti egzistuojančius įstatymus, taip pat netaikyti licencijavimo naujoms finansinėms paslaugoms, nusteigti naujos finansų institucijų priežiūros institucijos, leisti finansinių paslaugų teikimą užsienio valiuta visoms finansų institucijoms, kt. Finansų ministerijai paruošus naują įstatymo projektą darbo grupei prie LRS Biudžeto ir finansų komiteto pateikta finansinių institucijų įstatymo ekspertizė. Suformuluota pozicija dėl sandorių sudarymo užsienio valiutos pagrindu.

Pasiekimai: 2001 m. gegužės mėn. Seime buvo svarstomas Finansų ministerijos ir Lietuvos Banko parengtas Finansų institucijų įstatymo projektas, kurį Seimas gražino tobulinti: pritarta, kad atskiras finansinių institucijų įstatymas nereikalingas, pavyko pristabdyti jo priėmimą. Kaip LLRI ekspertai siūlė, 2001 m. gruodžio mėn. projekto variante numatyta, kad licencinės finansinės paslaugos gali būti nustatomos tik įstatymu.

Informacinės technologijos

Reguliavimai

Įdirbis. Dalyvavimas Saulėtekio Informatikos ir telekomunikacijų laikinosios darbo grupės veikoje. Suformuota LLRI pozicija svarbiausiais klausimais. Pateiktos ekspertizės e-prekybos įstatymo projektui. Pasiūlyta „on-line“ sutartį įteisinti Ryšių reguliavimo tarnybos taisyklėmis (ne atskiru įstatymu). Parengtas trukdžių informacinių technologijų bei telekomunikacijų plėtrai sąrašas, apimantis: teisinės reglamentacijos trūkumus, mokesčių, žemės bei leidimų statyti įsigijimo, licencijavimo, viešųjų pirkimų, valstybės valdymo problemas. Išnagrinėtas Ūkio ministro įsakymo „Daiktų pardavimo ir paslaugų teikimo, kai sutartys sudaromos ryšio priemonėmis, taisyklės“ projektas. Komentarai žiniasklaidai.

Pasiekimai. Sustabdytas e-prekybos įstatymas, kuris – rinkos dalyvių problemų nesprendžia, o naujus reguliavimus įteisina. Pasiūlymai dėl verslo trukdžių svarstomi Saulėtekio IT laikinojoje darbo grupėje.

E-parašas

Įdirbis. Išnagrinėtas e-parašo reglamentavimas Lietuvoje bei ES, išryškintos reglamentavimo problemos rinkos dalyviams Lietuvoje. Pateikti argumentai, kodėl nereikia kurti valstybinio e-parašo sertifikavimo centro. Dalyvauta darbo grupėje, parengusioje pataisas e-parašo įstatymo naujai redakcijai. Suformuluoti pasiūlymai, kaip pagerinti e-parašo paslaugų diegimo sąlygas Lietuvoje ir pristatyti LR Seimo Informacinės visuomenės plėtros komitetui bei Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Vyriausybės.

Pasiekimai. Nauja e-parašo įstatymo redakcija užregistruota Seime (svarstymas 2002 m. pavasari). Valstybinis e-parašo sertifikavimo centras neįkurtas ir jam pinigų 2002 m. biudžete nenumatyta.

Strateginiai plėtros dokumentai

Įdirbis. Dalyvauta darbo grupėje e-verslo koncepcijai rengti. Parengtos ekspertizės pateiktai versijai, esminis indėlis į patvirtintąją versiją (iš esmės skirtingą nuo pateiktos). Taip ruoštos ekspertizės e-valdžios koncepcijoms ir Informacinės visuomenės plėtros strateginiam planui.

Pasiekimai. Priimti palankūs e-verslo ir valdžios (laikiniai) variantai. Elektroninio verslo koncepcijoje akcentuojamas siekis įtvirtinti laisvos rinkos principus elektroninio verslo srityje. Pažymima, kad Vyriausybė nesiims komercinių projektų elektroninio verslo srityje, o bus kaip stabilizuojantis bendros verslo aplinkos garantas, įtvirtinantis rinkos principus - privačios nuosavybės apsaugą ir laisvą konkurenciją.

Patvirtinta e-verslo plėtros strategija, kurioje atspindėti LLRI siūlymai. Tvirtinimui Vyriausybėje pateikta LLRI palaikyta e-valdžios koncepcija.

Žinių visuomenė

Įdirbis. Pateiktas ekonominės politikos priemonių, reikalingų žinių visuomenei atsirasti, sąrašas. Dalyvauta įvairiuose renginiuose, kuriuose buvo diskutuojama apie žinių visuomenę: Pasaulio banko video konferencijoje su Vašingtonu dėl žinių visuomenės sukūrimo; diskusijos su Žinių formu dėl būdų sukurti Lietuvoje žinių visuomenę; pranešimas Infobalt konferencijoje „ITT paslaugų plėtros ekonominės prielaidos. Politikos priemonių įtaka“ (2001.10.23).

Pasiekimai. Nutarta bendradarbiauti su Žinių forumu dėl Žinių visuomenės skatinimo LLRI priimtinomis priemonėmis.

Valstybės registrų kūrimo strategijos metmenys.

Įdirbis. Parengtos ekspertizės kuriamam valstybės registrų sistemos vystymo strategijos pagrindinių kryptų projektui. Pasiūlytas finansinis-organizacinis modelis, kaip registrų informacija turėtų būti teikiama jos vartotojams.

Pasiekimai. Yra sutariama, kad registrai turi būti integruoti. Pripažįstamos pagrindinės problemos. Nors LLRI pasiūlytas registrų informacijos paslaugų teikimo modelis, vargu, ar bus priimtas.

Integracija į ES

Darbai. Komeraciniai projektai dėl integracijos į ES pasekmių konkrečiai įmonei chemijos pramonėje bei įmonių grupei transporto sektoriuje. Vieši komentarai apie integracijos pasekmes bei jų vertinimo poreikį.

Įdirbis. Integracijos ekonominių pasekmių vertinimas: paruošta vertinimo metodika (su Europos Komitetu); išanalizuoti ir įvertinti ES bei Lietuvos teisės aktai prekybos, konkurencijos, energetikos, transporto, mokesčių, aplinkosaugos, socialinės politikos ir darbo saugos srityse. LLRI kartu su Bertelsmann Fondu, Švedijos ambasada ir Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutu gegužės 20-22 dienomis Vilniuje (Le Meridien Villon viešbutyje) suorganizavo tarptautinę konferenciją „Europos integracija: Ekonominės ir saugumo pasekmės Vidurio ir Rytų Europai“. Pagrindinis konferencijos tikslas – aptarti Švedijos pirmininkavimo ES metu vykstančias derybas su Vidurio ir Rytų Europos šalimis, jų metu iškilusius pagrindinius klausimus bei tolesnės integracijos perspektyvas. Pasiūlymai Vyriausybei dėl derybinių pozicijų. Europos komisijos pažangos atskaitos analizė.

Pasiekimai. Pripažinta, kad reikia vertinti ekonomines pasekmes. LLRI sustiprino savo pozicijas kaip institutas, turintis patirtį vertinant ES teisės nuostatų įgyvendinimo Lietuvoje pasekmes. Į derybines pozicijas neįtraukta nuostata dėl nekonkuravimo mokesčiais (dėl pelno mokesčio.).

Kapitalo rinka

Darbai. Kapitalo rinkos reglamentavimo sekimas ir analizė. Dalyvavimas Saulėtekio Kapitalo rinkos laikinosios darbo grupės veikoje. Visuomenės švietimas.

Įdirbis. Išanalizuoti Lietuvos teisės aktai. Pasiūlymai valdžiai dėl pinigų ir kapitalo rinkų liberalizavimo (Liberalių reformų programa, darbas su Vyriausybės patarėjais, Saulėtekio komisija). Straipsniai ir komentarai apie kapitalo rinkos būklę ir problemas Lietuvoje.

Pasiekimai. Nuo 2001 metų panaikintas kapitalo prieaugio mokestis. Į esminius pasiūlymus dėl investicijų apribojimo neatsižvelgta. Lieka galioti draudimo bendrovių ir pensijų fondų investicijų į užsienį kiekybiniai apribojimai, minimalaus dydžio investicijų į valstybės ir savivaldybių institucijų obligacijas reikalavimai, draudimas draudimo bendrovėms investuoti įstatinio kapitalo lėšas į ūkio subjektų vertybinius popierius, reikalavimas investicinėms bendrovėms investuoti tik į tuos užsienio vertybinius popierius, kurie VPK pripažinti likvidžiais, pernelyg griežti reikalavimai investicinių fondų nuosavo kapitalo dydžiui.

Mokesčiai

Mokesčių mažinimas

Darbai. Mokesčius reglamentuojančių teisės aktų sekimas ir analizė. Nuolatiniai straipsniai ir komentarai žiniasklaidai apie mokesčių mažinimo svarbą.

Įdirbis. Pasiūlymai dėl mokesčių mažinimo teikti visiems liberalų ir socialliberalų koalicinės Vyriausybės dokumentams: Vyriausybės programai, jos įgyvendinimo priemonių planui, prioritetinių žingsnių planui, Mokesčių koncepcijai. Pasiūlymai pateikti ir socialliberalų ir socialdemokratų koalicinei Vyriausybei. Prezidentūrai atlikta mokesčių mažinimo įtakos biudžetui analizė.

Pasiekimai. Mokesčių mažinimo tikslas atsirado ir liberalų ir socialliberalų koalicinės Vyriausybės programoje, ir mokesčių koncepcijoje. Mokesčiai nesumažinti (panaikintas kapitalo prieaugio mokestis). Socialliberalų ir socialdemokratų koalicinės Vyriausybės Mokesčių koncepcija buvo parengta, tačiau nepatvirtinta, nesulaukus Vyriausybėje sutarimo apmokestinimo klausimu. Nesant reformos koncepcijos mokesčių reforma svyruoja į visas puses, yra neatspari interesams, o tai lemia neplanuotą mokesčių naštos didėjimą.

Pelno mokestis

Įdirbis. Pasirodžius Pelno mokesčio įstatymo projektui LLRI pradėjo aktyvią ir plačią kampaniją už pelno mokesčio mažinimą (ar panaikinimą) ir investicijoms skirto pelno neapmokestinimą. LLRI surinko duomenis iš tarptautinių institucijų, Estijos valstybinių institucijų ir privačių įmonių apie pelno mokesčio panaikinimo pasekmes ir jų vertinimą. Remiantis šia analize buvo paruošti ir publikuoti straipsniai spaudoje. Atliktas dviejų investicijų neapmokestinimo būdų naudojimo įmonėse tyrimas. Pastarasis tyrimas ir sociologiniai tyrimai “Gyventojų nuomonė apie mokesčių sistemą”, “Įmonių vadovų požiūris į mokesčių sistemą ir mokesčių administravimą” buvo pristatyti spaudos konferencijoje. Taip pat institutas inicijavo susitikimus-seminarus Finansų ministerijoje ir su LR Seimo Socialdemokratų frakcija, kuriuose pristatė LLRI analitinius ir sociologinius tyrimus apie mokesčių sistemą. Šie tyrimai buvo pristatyti ir išsakyta instituto nuomonė apie pelno mokesčio projektą LR Prezidentui, LR Seimo Pirmininkui, Ministrui Pirmininkui ir LR Vyriausybės kancleriui bei verslo organizacijoms. LLRI išplatino atvirą laišką Seimo nariams ir pateikė instituto parengtą Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo pataisų projektą, kuriuo buvo siūloma įtvirtinti vieną investicijų neapmokestinimo būdą. Po šio laiško į LLRI kreipėsi Seimo narių grupė su prašymu pateikti instituto pataisas dėl investicijų neapmokestinimo naujam Pelno mokesčio įstatymo projektui. Teiktos pastabos dėl Pelno mokesčio įstatymo projekto trūkumų. Visuomenei svarstant Pelno mokesčio įstatymo projektą LLRI atstovai pateikė komentarų ir publikavo daug straipsnių šia tema.

Pasiekimai. 2001 m. gruodžio 20 d. priimtas naujos redakcijos Pelno mokesčio įstatymas, kuriame pelno mokestis sumažintas nuo 24% iki 15%, bet reinvestuotas pelnas taip pat apmokestintas 15% ir įstatymas įsigalioja nuo 2002 m. Nors įstatymas įsigalioja nuo 2002 m., poįstatyminiai aktai dar nėra paruošti ir priimti.

Natūra gautų pajamų apmokestinimas

Įdirbis. Pasiūlymas atsisakyti natūra gautų pajamų apmokestinimo.

Pasiekimai. Vyriausybė atmetė Finansų ministerijos projektą.

Pridėtinės vertės mokesčio

LLRI pasiūlymai senajam PVM įstatymui:

Lengvatos

Įdirbis. Buvo stabdomas lengvatų įvedimas statyboms, maisto ir kt. prekėms. Pasiūlymai suvienodinti privačių ir valstybinių medicinos įstaigų veiklos sąlygas.

Pasiekimai. Pavyko sustabdyti lengvatų įvedimą, išskyrus turizmui. Priimtos PVM įstatymo pataisos, pagal kurias nuo 2001 m. sausio 1 d. privačių medicinos įstaigų suteiktos paslaugos atleistos nuo PVM. Taip sulygintos privačių ir valstybinių įstaigų veiklos sąlygos.

Paslaugų eksportui

Įdirbis. Pakeisti eksporto kriterijus, kad eksportuota paslauga būtų laikoma tokia paslauga, už kurią sumoka užsienio asmuo, nežiūrint, kur paslauga buvo suteikta – Lietuvoje ar užsienyje (eksportuota paslauga buvo laikoma paslauga, atlikta už Lietuvos ribų).

Pasiekimai. Priimta. Taip pat priimtos PVM įstatymo pataisos, nustatančios visiems vienodas PVM skirtumo gražinimo sąlygas. Nuo liepos 1 d. naikinamas patikimų eksportuotojų sąrašas ir visi PVM mokėtojai, nepriklausomai nuo vykdomos veiklos ir juridinio statuso, galės lygiomis teisėmis susigrąžinti jiems priklausančią PVM skirtumą, susidariusį dėl eksporto ir ilgalaikio turto įsigijimo. (anksčiau fiziniai asmenys negalėjo būti įtraukiami į sąrašus). PVM bus taip pat gražinamas už prekes ir paslaugas, skirtas ilgalaikio turto statybai.

LLRI pasiūlymai naujam PVM įstatymo projektui::

Įdirbis. Pirmajam Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo projektui LLRI atliko analizę, kokias naujoves PVM taikymo klausimais numatoma įvesti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo projektu, lyginant su šiuo metu galiojančia tvarka, taip pat kiek numatomi pakeitimai atitinka Europos Sąjungos reikalavimus apmokestinimo PVM srityje. Finansų ministerijai paskelbus patikslintą LR pridėtinės vertės mokesčio įstatymo projektą institutas pateikė pastabas dėl LR pridėtinės vertės mokesčio įstatymo projekto 62 straipsnio nuostatų, kuriomis apribojama PVM atskaita už lengvųjų automobilių įsigijimą ir nuomą, jei šie automobiliai naudojami veikoje, nesusijusioje su keleivių pervežimu arba vairavimo mokymo paslaugomis, įsigytoms prekėms ir paslaugoms, susijusioms su tokio automobilio eksploatavimu ir įsigytiems degalams ir tepalams, sunaudotiems tokiuose automobiliuose. LLRI atstovai dalyvavo LR Seimo Biudžeto ir finansų komiteto įstatymo projekto svarstymuose. Komentarai žinasklaidai apie PVM tarifo lengvatų poveikį ekonomikai.

Pasiekimai. 2001 metais LR Seimas Pridėtinės vertės įstatymo projekto nebuvo priimtas. Paskutiniame projekto variante apribojimų PVM atskaitai už įsigytoms prekėms ir paslaugoms, susijusioms su tokio automobilio eksploatavimu ir įsigytiems degalams ir tepalams, sunaudotiems tokiuose automobiliuose nebėra.

Kelių

Įdirbis. LLRI nuostata – naikinti kelių mokesčių nuo apyvaratos ir keisti kelių apmokestinimo principus. Parengta LR kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto ekspertizė ir pateikta LR Seimo Ekonomikos, Kaimo reikalų, Biudžeto ir finansų komitetams ir LR Seimo frakcijoms. Dalyvauta LR Seimo Biudžeto ir finansų komiteto įstatymo projekto svarstyme ir buvo atkreiptas Seimo komiteto dėmesys į projekte numatoma dvigubą įmonių apmokestinimą. Komentarai spaudai šia tema.

Pasiekimai. Į liberalų ir socialliberalų koalicinės Vyriausybės programą ir priemonių planą buvo įtraukta naikinti, o mokesčių koncepcijoje – palaiptiškai mažinti. Nors priimtas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas papildomai neapmokestins kelių naudojimo priklausomai nuo jų naudojimo (kas atitinka ES nuostatas), bet paliko mokesčių nuo pajamų, nepriklausantį nuo kelių naudojimo (kas neatitinka ES nuostatų) - toks sprendimas bus žalingas visoms įmonėms, šiandien mokančioms kelių mokesčių bei besinaudojančiomis keliais.

Fizinių asmenų

Įdirbis. LLRI nuostata – mažinti, geriausia tarifu. LR Seimui pateikta LLRI nuomonė dėl LR Fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, kuriame buvo numatyta pereiti nuo proporcinio pajamų mokesčio tarifo prie progresyvinio, o taip pat padidinti neapmokestinamąjį minimumą ir diferencijuoti jį priklausomai nuo socialinio statuso. Nuolatiniai komentarai žiniasklaidai apie valdžios ketinimus didinti neapmokestinamąjį minimumą (šįkart iki 250 Lt). Atlikta jūrininkų pajamų apmokestinimo analizė Lietuvoje, įvertinant tarptautinę praktiką bei pateiktas nulinio tarifo taikymo šioms pajamoms taikymo tikslingumo įvertinimas.

Pasiekimai. Žadama mažinti didinant neapmokestinamą minimumą bei mažinant tarifą Buvo atsakyta progresyviųjų mokesčių įvedimo idėjos – įstatymo projekto svarstymas buvo pristabdytas.

Akcizai

Įdirbis. LLRI pozicija - naikinti visus akcizus išskyrus privalomus ES, diegti akcizų sandėlius. Suformuluota LLRI nuomonė apie akcizų taikymą netradicinėms prekėms. LLRI spaudos pranešimu ir komentarais žiniasklaidai sureagavo į valdžios institucijų ketinimus atsisakyti pereinamojo laikotarpio dyzelinio kuro akcizui, Lietuvai pasiliekančią teisę pagal galimybes kompensuoti dyzelino pabrangimą jautriausioms visuomenės grupėms.

Pasiekimai. Nors priimtas Akcizų įstatymas žymiai padidino akcizus, tačiau panaikino galiojusį avansinį akcizų mokėjimą. Atsižvelgus į naują Akcizų įstatymo redakciją, nutarta atsisakyti pereinamojo laikotarpio dyzelinio kuro akcizui, tačiau Lietuva pasilieka teisę pagal galimybes kompensuoti dyzelino pabrangimą jautriausioms visuomenės grupėms.

Turto gyventojams

Įdirbis. Pozicija – stabdyti. Komentarai žiniasklaidai apie gyventojų nekilnojamojo turto apmokestinimą.

Pasiekimai. Konkrečių teisės aktų projektų 2001 m. Finansų ministerija nepateikė.

Pakuotės

Įdirbis. Atlikta LR mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo įstatymo projekto ekspertizė, atskleidžianti įstatymo nuostatų neatitikimą ES direktyvai, ir pateikta LR Vyriausybei ir LR Seimo komitetams. Dalyvauta Seimo įstatymo svarstyme Biudžeto ir finansų komitete. Komentarai žiniasklaidai.

Pasiekimai. Įstatymą ketinama priimti 2002 m. sausio mėn.

Patentai

Įdirbis. Pateiktos pastabos ir pasiūlymai dėl naujos tvarkos, kuri įsigaliojo 2001 m. rugsėjo 13 d. Naujaja tvarka uždrausta parduoti savo gamybos prekes ir teikti paslaugas įmonei ar kitam juridiniam asmeniui, jeigu patento veiklos rūšis sutampa su įmonės ar kito juridinio asmens veikla. Išskirtos veiklos rūšys, kurioms išduotas patentas suteikia teisę parduoti savo gamybos prekes ir teikti paslaugas tik gyventojams. *LLRI pasiūlymai:* panaikinti apribojimą išsipirkus patentą teikti paslaugas ar atlikti darbus įmonėms ar kitiems juridiniams asmenims; atsisakyti baigtinio patentinės veiklos rūšių sąrašo; nustatyti, kad patento mokestis nėra privalomas, ir leisti pasirinktinai mokėti arba patento mokestį, arba proporcinį pajamų mokestį; panaikinti reikalavimus darbo sutartimi įforminti visus įmonėse fizinio asmens atliekamus darbus ir leisti laisvai sudaryti darbo, rangos, pavedimo, atstovavimo, autorines ir kitas sutartis; panaikinti reikalavimą rangos sutartį sudaryti tik su patentą turinčiu asmeniu.

Pasiekimai. Priimti ir nuo 2001 m. gegužės 19 d. įsigaliojo nutarimo pakeitimai. Išplėstos patentinių veiklų rūšys (audiovizualinių kūrinių ir fonogramų prekyba ir nuoma; kvalifikacijos tobulinimo veikla, papildomo mokymo veikla, santechnikos darbai, juvelyrinių papuošalų gamyba, filmavimas pramoginiuose renginiuose, elektros įtaisų įrengimas ir remontas, meno dirbinių gamyba, dovanų pakavimas, gyvulių priežiūros ir šėrimo paslaugos, muzikantų instrumentų taisymas, šunų kirpimas, trenerių veikla, soliariumų veikla). Atsisakyta nuostatos, ribojančios pagamintos produkcijos realizavimą pagal patentą užsienyje. Atsisakyta nuostatos įsigijus tam tikrų veiklos rūšių patentus teikti paslaugas tik gyventojams (leista ir įmonėms, jei įmonė verčiasi kita veikla).

Mokesčių administravimas

Įdirbis. Mokesčių administravimo įstatymo pataisos. Siūlyta, kad mokesčių įstatymai nebūtų aiškinami mokesčių inspekcijos, sumažinti mokesčių administratorių įgaliojimus priimant sprendimus dėl patikrinimų, mokesčių bazės nustatymo, delspinigių ir baudų bei atleidimų nuo jų taikymo, dėl mokesčių išieškojimo ne ginčo tvarka, įmonės turto arešto be teismo sprendimo, kt. LR Seimui svarstant jau LR mokesčių administravimo įstatymo ir su juo susijusių įstatymų projektus LLRI pateikė pastabas dėl teisės aktų išaiškinimo tvarkos, mokestinių ginčų komisijos funkcijų ir mokestinių ginčų apskundimo.

Pasiekimai. 2001 m. birželio 26 dieną priimtas ir nuo rugsėjo įsigalios Mokesčių administravimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas. Atsižvelgta į dalį LLRI pasiūlymų, tačiau liko daug ydų.

- Atsižvelgta į LLRI pasiūlymą panaikinti leidimą suteikti strateginiam investuotojui lengvatas ir išimtis. Rugsėjo 2 d. Seimas, priimdamas "Mažeikių naftos" įmonės reorganizavimo įstatymo pataisas, taip pat priėmė Mokesčių administravimo įstatymo pataisą, numatančią, kad įmonėms, iki 2000 metų sausio 1 d. su Vyriausybe sudariusioms investicijų sutartis ir įsipareigojusioms Lietuvoje investuoti ne mažiau kaip 200 mln. litų, 10 metų nebus didinami tiesioginių mokesčių tarifai. Pastaroji nuostata taikoma šiuo metu "Mažeikių naftos" įmonę valdančiai "Williams International", investicijų sutartį su Vyriausybe pasirašiusiai 1999 metų spalio pabaigoje. Ši nuostata galios iki rugsėjo 1 d.

- Atsisakyta mokesčių administratorių skatinimo už išieškotas baudas.

- Panaikinta nuostata, kad veiklos draudimas gali būti bausmė už įstatymo pažeidimus, tačiau nenustatyta kokie konkretūs apribojimai ir kokias tikslais gali būti taikomi, kai mokesčių mokėtojas piktybiškai ar pakartotinai daro esminius įstatymo pažeidimus.

- Iš piktybinių pažeidimų sąrašo išbraukti nusizengimai dėl aplaidumo.

- Mokesčio mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo baudų mokėjimo, jei mokesčio įstatymas pažeistas dėl aplinkybių, kurios nepriklausė nuo mokesčio mokėtojo valios, bei kai mokesčio mokėtojo atskira veika, nors ir pažeidžiančia mokesčių įstatymo nuostatas, nepadaroma žalos valstybės biudžetui.

- Neatsižvelgta į pasiūlymą nustatyti nuasmenintas ir automatizuotas mokesčių mokėtojų atrankos principų (planinės atrankos atveju). Mokesčio administratoriai ir toliau savarankiškai galės pasirinkti tikrintinus mokesčio mokėtojus, nustatyti tikrinimo mastą ir laiką. Tačiau nustatytas konkretus 90 dienų įmonių patikrinimo terminas, bet jis galės būti pratęstas iki 1 metų.

NVO veikla

Darbai. Nevyriausybines organizacijas reglamentuojančių teisės aktų analizė. Dalyvavimas Nuolatinės nevyriausybinių organizacijų komisijos veikloje.

Įdirbis. Suinteresuotoms valdžios institucijoms pateiktos pastabos ir pasiūlymai dėl šių įstatymų projektų: Viešųjų įstaigų, Asociacijų, Visuomeninių organizacijų. LRS svarstant Pelno mokesčio įstatymo projektą atkreiptas dėmesys į NVO apmokestinimo problemas. Dalyvavimas NVO įstatymo rengimo darbo grupėje. LR Seime vykstant viešam įstatymo projekto klausymui pristatyta LLRI analizė apie ne pelno organizacijų ekonominės veiklos reglamentavimą ir šios problemos sprendimus NVO plėtros įstatymo projekte. Komentarai žiniasklaidoje ir pranešimai seminaruose bei pasitarimuose su valstybės institucijų atstovais NVO teisės klausimais.

Pasiekimai. Priimtas Labdaros ir paramos įstatymas, į kurį įtraukta nemažai LLRI pasiūlymų, supaprastinančių labdaros ir paramos procedūras. Įstatymas tiksliau ir aiškiau atskiria labdarą nuo paramos. Labdara pagal projektą bus laikoma pagalba žmogui, esančiam sunkioje materialinėje padėtyje. Parama bus laikoma pagalba organizacijai. Įteisinama anoniminė parama. Panaikintas reikalavimas atskiroms veiklos sritims rengti ir aukščiausiu lygiu tvirtinti vadinamąsias paramos programas, parama bus duodama tiesiog organizacijai. Tačiau įteisinta nuostata, kad paramą galės gauti tik tos ne pelno organizacijos, kurios bus įtrauktos į paramos gavėjų sąrašą. Priimta pataisa, leidžianti asociacijose ir paramos ir labdaros fonduose vyr. finansininkui ir vadovui dirbti ne pagal darbo sutartį ir nebūtinai gauti privalomą atlyginimą. Tačiau Seimas nepritarė analogiškai nuostatai dėl viešųjų įstaigų. Pagal naująjį pelno mokesčio įstatymą ne pelno organizacijos neapmokestintos pelno mokesčiu. Pasiekta, kad LR Seime rengiamas NVO įstatymas nenustatytų nereikalingų apribojimų ar biudžeto išlaidų ir kol kas apskritai nebūtų priimtas. Viešųjų įstaigų, Asociacijų, Visuomeninių organizacijų įstatymų projektų rengėjai didžia dalimi atsižvelgė į LLRI pastabas. Seime įregistruoti pasiūlymai leisti ne pelno organizacijoms užsiimti ekonomine veikla. Pagal LR Seime priimtas Labdaros ir paramos įstatymo pataisas ataskaitos apie gaunamą ar teikiamą labdarą ir paramą bus teikiamos ne kas ketvirtį, o kartą per metus ir tik Mokesčių inspekcijai, kuri pateiktų gautus duomenis Statistikos departamentui.

Pinigų politika

Darbai. Lito prisiėjimas prie euro. Komercinis projektas “Įmonių finansai ir valiutinė rizika”. Lietuvos banko nutarimų sekimas ir analizė.

Įdirbis. Suformuota LLRI pozicija dėl lito persiejimo prie euro. Lito patikimumo ir LB įstatymų pataisos. Pagrindiniai projekto “Įmonių finansai ir valiutinė rizika” darbai: 1) Valiutų rizikos ir pinigų srautų valdymo metodikos rengimas; 2) leidinio apie valiutų rizikos valdymą išleidimas; 3) Valiutų rizikos studijos UAB “Vilniaus baldų kombinatas” ir UAB “Bega”. Komentarai ir straipsniai apie grynųjų eurų įvedimą ir įtaką Lietuvai.

Pasiekimai. LB pakeitė lito persiejimo strategiją. Priimtos Lito patikimumo įstatymo pataisos apsaugo litą nuo devalvacijos ar revalvacijos jo perrišimo metu, įtvirtinus, kad litas bus susietas su euru pagal tos dienos euro ir JAV dolerio santykį. Lietuvos bankas skelbia, kad valiutų tarybos sistema bus išlaikyta iki pat Lietuvos narystės Europos Ekonominėje ir pinigų sąjungoje. Į LLRI pateiktas LB įstatymo pataisas neatsižvelgta. Pakeistas LB pagrindinis tikslas – vietoje pinigų stabilumo kainų stabilumas. Įtvirtintos naujos LB funkcijos – formuoti ir vykdyti pinigų politika, nustatyti lito kurso reguliavimo sistemą, skelbti oficialų lito kursą bei nustatyti oficialaus lito kurso skaičiavimo tvarką – prieštarauja Lito patikimumo įstatymui. LLRI sustiprino savo pozicijas kaip institutas, turintis patirtį vertinant įmonių finansinę riziką. Atkreiptas gyventojų ir įmonių dėmesys, kad svarbu pasirengti lito persiejimui prie euro.

Privatizavimas ir konkurencija

Darbai. Privatizavimo proceso Lietuvoje sekimas ir analizė. Pasiūlymai valdžiai (Liberalių reformų programa, Saulėtekio komisija).

Įdirbis. Detaliai išstudijuoti Lietuvos teisės aktai. LR Konstituciniam teismui pateikta LLRI nuomonė, ar Vyriausybės sprendimas leisti Danijos bendrovei "Danisco Sugar A/S" įsigyti Lietuvos cukraus pramonės akcijų prieštarauja LR Konkurencijos įstatymui ir LR Konstitucijai. Taip pat LR Konstituciniam teismui institutas pateikė išvadą dėl LR farmacinės veiklos įstatymo 11 straipsnio 2 dalies atitikimo LR Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai ir 48 straipsnio 1 daliai. Parengta Lietuvos Respublikos ir ES nuostatų konkurencijos ir antidempingo srityje apžvalga ir prisiderinimo prie ES teisės pasekmės: įvertinimas uosto krovos įmonių konkurencijos, valstybės pagalbos ir antidempingo reglamentavimo srityje; paruošta apžvalga apie konkurencijos, antidempingo ir valstybės paramos reguliavimo pokyčius integruojantis į ES bei integracijos įtaką Lietuvos chemijos pramonei šiose srityse. Įvykių komentavimas ir nesistemiškas visuomenės švietimas, raginant skaidriai privatizuoti ir skatinti konkurenciją. LLJ vasaros stovykla seminaras pranešimas "Monopolija ir konkurencija"

Pasiekimai. Privatizavimas vyko, išplėstas privatizavimo mastas – į privatizavimo sąrašą įtrauktos anksčiau neprivatizuotomis laikytos strateginės įmonės. Kaip ne kartą ragino LLRI, Valstybės turto fondas aktyvina valstybei priklausiančio turto pardavimą per biržą. Ketinama ateityje Vyriausybei priklausiančias "Lietuvos dujų" akcija taip pat parduoti per biržą. Visuomenėje išvirtina požiūris, kad tik privatus verslas gali dirbti efektyviai ir pelningai.

Socialinė politika

Pensijų reforma

Įdirbis. Suformuluota pozicija dėl reformos Pranešimai, pasiūlymai valstybės dokumentams: Pensijų fondų įstatymo pataisos; pateikti pasiūlymai Pensijų reformos įstatymui. Suformuluoti išsamesni argumentai, kodėl reikalinga pensijų reforma, numatanti privalomą kaupimą privačiuose pensijų fonduose. Pateiktas Čilės pensijų reformos patirties apibendrinimas Straipsniai ir komentarai apie pensijų reformą.

Pasiekimai. 2001 m. kovo mėn. priimtos pensijų fondų įstatymo pataisos pagal LLRI pasiūlymus, kuriomis panaikintas privalomojo minimalaus pelningumo reikalavimas, paliekant tai pensijų fondų nuožiūrai. Numatyta, kad pensijų fondo turtas registruojamas ne pensijų programų dalyvių, bet paties pensijų fondo vardu. Einama link pensijų reformos, nors ji vis dar atidėliojama.

Socialinė parama

Įdirbis. Atlikta tiesės aktų, reglamentuojančių socialinės politikos klausimus ES, apžvalga. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Finansų ministerijai ir Teisingumo ministerijai pateikti LLRI pastabos ir pasiūlymai dėl LR Piniginės socialinės paramos įstatymo projekto. Birželio 11 d. Lietuvos laisvosios rinkos institutas, kartu su Friedrich Naumann fondu, suorganizavo konferenciją "Liberalios socialinės politikos principai ir jų taikymas praktikoje". Konferencijos tikslas - aptarti ir dar kartą priminti politikams liberalios socialinės politikos principus, panagrinti, kaip šie principai veikia tokiose srityse, kaip socialinė parama ir švietimas. Dalyvavimas Skurdo mažinimo koncepcijos įgyvendinimo priežiūros grupėje prie Prezidentūros. Komentarai žiniasklaidai.

Pasiekimai. Piniginės socialinės paramos įstatyme numatyta keletas piniginės paramos konsolidavimo (ką siūlo LLRI) priemonių, bet jos nėra pakankamai efektyvios. Į Skurdo monitoringo grupėje LLRI pateiktus siūlymus atsižvelgiama.

Sveikatos apsauga

Bendroji politika

Įdirbis. Suformuluoti sveikatinimo politikos principai. LLRI atkreipė visuomenės ir valdžios atstovų dėmesį į Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 17 straipsnio papildymo įstatymo projektą, pagal kurį privačios sveikatos priežiūros įstaigos negalėtų steigti be savivaldybės leidimo, kuri pastarosios išduotų tik tuomet, jei gydymo įstaigos buvimo vieta atitiktų sveikatos įstaigų išdėstymo planą (pateikė LR Seimo narys J.Olekas).

Pasiekimai. Metų pabaigoje atnaujinamas projektas. Prezidentas vetavo Seimo priimtą Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 17 straipsnio papildymo įstatymą, bet Seimo priimtos įstatymo pataisos bus įgyvendintos ir bus sunku pervertinti neigiamas tokio planavimo pasekmes.

Vaistų kainos ir kompensavimas

Įdirbis. Atlikta vaistų kainų reguliavimo analizė. Atlikta Farmacijos įstatymo projekto analizė. LLRI suorganizavo susitikimą, kuriame dalyvavo Tarptautinio valiutos fondo, Pasaulio banko, Didmeninės vaistų prekybos asociacijos atstovai. Susitikimo tikslas buvo: 1) atkreipti dėmesį į sisteminę sveikatos sistemos ydas ir poreikį reformai, paremtai privačia iniciatyva bei konkurencija; 2) paraginti TVF ir PB, kad padėtų iš Vyriausybės išreikalauti Ligonių kasų skolas vaistinėms.

Pasiekimai. Kainų reguliavimo klausimai vis dar paliekami spęsti vykdomajai valdžiai be jokių apribojimų, paliktas totalus licencijavimas. Vyriausybė pritarė įstatymo pataisų projektui, kad vaistinės nuosavybės teisės gali priklausyti visiems.. Susitikimo metu TVF ir PB pritarė LLRI siūlymams ir dėl vaistinių savininkų, ir dėl kainų reguliavimo, ir, iš esmės, dėl privataus medicinos draudimo. Buvo sutarta, kad diskusijos apie sveikatos sistemą bus tęsiamos, kad reikia imtis reformos ir kad tam reikia parengti sisteminius siūlymus Vyriausybei.

Švietimas

Darbai. Bendrojo lavinimo finansavimo modelis. Aukštojo mokslo finansavimas.

Įdirbis. LLFI toliau propaguoja “besimokančiojo krepšelio” principą, kad švietimo įstaigos iš valstybės ar savivaldybės lėšų būtų finansuojamos tik proporcingai besimokančiųjų skaičiui, o mokiniui perėjus į kitą švietimo įstaigą valstybės finansavimas taip pat būtų pervedamas į kitą įstaigą). LR Seimui nagrinėjant LR 2002 m. biudžetą LLRI pateikė pastabas dėl LR 2002 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto nuostatų bendrojo lavinimo finansavimo srityje. LR Seimui pateiktos pastabos dėl LR Aukštojo mokslo įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo. LR Seimo narys E. Masiulis užregistravo pasiūlymus dėl Aukštojo mokslo įstatymo, kuriuose siūloma pagerinti privačių aukštųjų mokyklų padėtį (siūlymų projektą rengė LLRI, tačiau jis nebuvo pristatinėjamas LLRI vardu). Atlikta, išplatinta ir plačiai pristatyta aukštojo mokslo finansavimo studija. Komentarai žiniasklaidoje, pasisakymai renginiuose.

Pasiekimai. Teigiama visuomenės ir valdžios institucijų nuomonė bendrojo lavinimo moksleivio krepšelio atžvilgiu. Pradėta minimali reforma. Nuo 2002 metų dalinai įvedama “besimokančiojo krepšelio” sistema, tačiau numatyta daug išlygų skiriant finansavimą skirtingų tipų mokykloms, kaimo ir miesto mokykloms, kt. Naujoji Vyriausybė neatsisakė švietimo finansavimo reformos vykdymo. Atkreiptas visuomenės ir valdžios atstovų dėmesys į privatų aukštąjį mokslą, aukštųjų mokyklų konkurencines sąlygas ir studijų kokybę. Liberalų frakcijos seniūnas R. Paksas surengė spaudos konferenciją, kurioje, remiantis LLRI studijos pristatymu, išreiškė visišką liberalų frakcijos palaikymą studento krepšelio, patenkančio ir į privačias mokyklas, modeliui. Ir kai kurie kiti Seimo pritaria “studento krepšelio” idėjai.

Telekomunikacijos

Įdirbis. Trečios kartos (UMTS) telekomunikacijų paslaugų licencijavimo analizė. Ekspertizės telekomunikacijų įstatymo pataisoms (LR telekomunikacijų įstatymo 9 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto) dėl išteklių apmokestinimo, kainų reguliavimo bei reguliuojančių institucijų. Išanalizuota mikroatsiskaitymų vykdymo per telekomunikacijų įmones galimybė, įvertinant apskaitos reikalavimus bei pateiktos rekomendacijos dėl tiesės aktų pakeitimo krypties bei galimybių tai vykdyti esant dabartiniam reglamentavimui. Dalyvavimas darbo grupėje naujai telekomunikacijų įstatymo redakcijai rengti. Suformuluoti telekomunikacijų sektoriaus reguliavimo principai. Išanalizuoti trukdžiai telekomunikacijų veiklai Lietuvoje (pateikta Saulėtekio laikinajai darbo grupei). LR Seimo Informacinės visuomenės plėtros komitetui bei Informacinės visuomenės plėtros komisijai prie Vyriausybės pristatyta Valstybinių ryšių ir duomenų perdavimo tinklų sujungimo projekto tikslingumo analizė. Komentarai žiniaskalaidai.

Pasiekimai. Nuostata, kad licencijos išduodamos siekiant minimaliai darant įtaką paslaugos kainai, įtraukta į e-verslo koncepciją. Oficialiai pripažinta, kad aukcionai nėra tinkama forma. Sprendimas atidėtas iki III k. Vyriausybės posėdyje Telekomunikacijų įstatymo pataisoms buvo pritarta tik iš dalies: LR Seimui pateiktos tik Telekomunikacijų įstatymo 11 straipsnio pataisos. LLRI pozicijai iš esmės pritaria

pagrindiniai operatoriai (Infobalt pateikta koncepcija). Valstybinių tinklų sujungimo projektas nepradėtas, jam biudžeto lėšų 2002 m. neskirta.

Transportas

Darbai. Transporto sektoriaus analizė projektų dėl integracijos į ES pasekmių konkrečioms sritims ribose.
Įdirbis. Suformuluota LLRI pozicija dėl miestų viešojo transporto. Išnagrinėtas geležinkelio ir multimodalaus transporto reglamentavimų ES ir Lietuvoje skirtumai ir išanalizuota kokią įtaką skirtingas reglamentavimas turi geležinkelių paslaugų vartotojams. Ekspertizė Vyriausybės parengtai geležinkelio restruktūrizavimo koncepcijai. Išanalizuoti ir įvertinti ES bei Lietuvos teisės aktai kelių krovinio transporto sektoriuje. Atlikta kelių apmokestinimo analizė.

Pasiekimai. Integracijos į ES pasekmių transporto vartotojams bei susijusiems verslams Lietuvoje įvertinimas. Nepavyko įtikinti, kad degalų akcizui reikalingas pereinamasis laikotarpis.

Užsienio prekyba

Darbai. Muitų mažinimo skatinimas, laisvosios prekybos privalumų aiškinimas.

Įdirbis. Dalyvavimas šiuos klausimus sprendžiančioje Prekių eksporto ir importo tarifinio ir netarifinio reguliavimo bei muitų tarifų nustatymo ir keitimo komisijoje prie Ūkio ministerijos. Komentarai žiniasklaidoje dėl užsienio prekybos liberalizavimo bei PPO derybų.

Pasiekimai. Pasiektas kai kurių importo muitų sumažinimas (pvz. kai kuriems gyvulinės kilmės produktams, gėlėms, variklinei ir reduktorinei alyvai, kai kuriems alkoholiniams gėrimams).

Viešasis administravimas

Viešojo administravimo politika

Įdirbis. 2001 liepos mėn. Algirdo Brazausko Vyriausybei pradėjus darbą, LLRI pateikė Vyriausybei prioritetų įgyvendinimo strateginis planą – pasiūlymus, kaip sukurti veiksmingus mechanizmus valdžios viduje. Atliktas Vyriausybės 100 darbo dienų įvertinimas, paruošta LLRI pozicija-pasiūlymai konkrečiais reformų klausimais ir pristatyta spaudos konferencijoje. Taip pat LLRI atstovai skaitė pranešimus konferencijoje „Liberalių reformų likimas: socialdemokratų Vyriausybės 100 darbo dienų“ (2001.10.20). Ūkio ministerijai iškelus iniciatyvą apjungti visas šiuo metu egzistuojančias strategijas, institutas pateikė ilgalaikės Lietuvos ekonomikos plėtros strategijos projekto SSGG (SWOT) analizę.

Kontroliuojančių institucijų biurokratijos mažinimas

Įdirbis. Pasiūlyta atskirti miškų politikos gamtosaugines funkcijas nuo ekonominės politikos; miškų urėdijų steigėjo funkcijas perduoti Ūkio ministerijai bei reorganizuoti miškų urėdijas į akcines bendroves; sumažinti numatytų biurokratinių institucijų skaičių.

Saulėlydžio komisijai pateikti pasiūlymai:

- viešojo administravimo įstaigos steigiamos ribotam laikui;
- kontrolės funkcijų ar apribojimų privatiems subjektams tikslingumas ir efektyvumas turi būti peržiūrimas;
- viešojo administravimo institucijoms būtų draudžiama plečiamai taikyti ir aiškinti įstatymus;
- privalomų reikalavimų negali nustatyti ta institucija, kuri įgyvendins ar kontroliuos šiuos reikalavimus;
- privalomus reikalavimus nustatytų tik įstatymas ar kitų institucijų priimti teisės aktai, jei tai deleguota įstatymu;
- ūkinės veiklos kontrolė būtų planuojama, o planai tvirtinami kontrolės instituciją prižiūrinčios institucijos;
- teisės aktai, keičiantys arba nustatantys naujus įsipareigojimus privatiems subjektams, įsigalioję kaip taisyklė nuo naujų finansinių metų pradžios;
- įteisinti “nebylaus sutikimo” principą išduodant leidimus;
- valdžios institucijos pačios keistųsi informacija.

Pasiekimai. Nuo 2001 m. liepos 1 d. įsigaliojo Miškų įstatymo pataisos, suvienodinusios visų nuosavybės formų miškų tvarkymo principus. Į LLRI pasiūlymus neatsižvelgta: numatytos valstybinės struktūros, kurios dubliuos viena kitą ir didins biurokratiją; numatyta, kad jos atliks visų šalies miškų būklės,

naudojimo, atkūrimo ir apsaugos kontrolės funkcijas; suplakamos gamtos sauginės ir ūkinės funkcijos, kas sudaro sąlygas reguliuoti ūkininkavimą. Dešimt rinkos priežiūros institucijų sujungta į dvi – maisto ir ne maisto. Kubiliaus Vyriausybė pritarė Viešojo administravimo įstatymo pataisoms, numatančioms leidimų išdavimo tvarką pagal “nebylaus sutikimo” principą valstybės institucijose tam tikroms veikloms, piliečių aptarnavimo tvarką pagal “vieno langelio principą, draudžiančios kontrolės institucijoms pačioms kurti taisykles.

Teisėkūra

Darbai. Dalyvavimas Teisėkūros komisijos prie Teisingumo ministerijos veikloje.

Įdirbis. Suformuluoti teisės aktų leidybos bendrieji formalūs principai: teisės reikalavimų visuotinumai ir subjektų lygybės užtikrinimas; tikslingumas (pagrįstumas); tarpusavio suderinamumas; skaidrumas ir konkretumas; atitikimo reikalavimams ir pasekmių ekspertinis vertinimas; stabilumas; procedūrų viešumas ir skaidrumas; minimalus būtinas teisinis reguliavimas. Tikslingumas grindžiamas tik (i) tarptautinės teisės, Konstitucijos ar kitų privalomų reikalavimų įgyvendinimu; arba (ii) poreikiu nustatyti taisykles, reikalingas žmonių nuosavybei ir gyvybei apsaugoti, rinkos santvarkai laiduoti, valdžios galioms apibrėžti ar apriboti. Tikslai turi būti realūs ir konkretūs; turi neprieštarauti kituose teisės aktuose keliamiems tikslams, teisės normoms ar teisei tvarkai; turi būti keliami tik tokie tikslai, kurie negali būti pasiekiami be teisinio reglamentavimo. Teisės akto tikslai įrašomi į teisės akto tekstą, vėliau nuolat atliekamas tikslų pasiekimo ir teisės akto normų atitikimo tikslams monitoringas. Komisijai ir jos paskirtai darbo grupei nuolat teikiamos pastabos ir siūlymai kaip racionalizuoti teisėkūrą.

Pasiekimai. Kol kas nepasiekta, kad komisija pateiktų pasiūlymus ir teisės aktų projektus. Kaip senai siūlė LLRI, pradėtos rengti teisės aktų ekspertizės ir yra vykdoma tolesnė teisėkūros reforma šia kryptimi. Teisingumo ministras patvirtino įstatymų koncepcijų rengimo metodiką. Įsakyme numatyta, kad koncepcijos turi būti rengiamos prieš rengiant naują įstatymą ar iš esmės keičiant egzistuojantį įstatymą.

Žemės ūkis

Darbai. Analizė ir komentarai šiomis temomis: žemės ūkio produkcijos kainų reguliavimas, žemės pardavimas užsieniečiams ir Lietuvos juridiniams asmenims, SAPARD lėšų skyrimas žemdirbiams.

Įdirbis. Komentarai žiniasklaidai apie Vyriausybės bandymus didinti reguliavimą žemės ūkyje: įvestas naujas protekcines priemones, sugriežtintą cukraus ir grūdų kainų reguliavimą. Daug pasisakyta ir paruošta publikacijų kliūčių žemės pardavimui šalinimo tema.

Pasiekimai. LR Seime jau svarstomas LR Konstitucijos 47 str. dėl žemės pardavimo užsieniečiams ir Lietuvos juridiniams asmenims ir valdžios atstovai pradeda pripažinti, kad reikia atsisakyti pereinamojo laikotarpio šio įstatymo įsigaliojimui derybose su ES. Masinės informacijos priemonėse yra akivaizdus žiniasklaidos atstovavimas žemės ūkio politikos liberalizavimo politikai.

Kitos LLRI sritys

Makroekonominių rodiklių tyrimas. Lietuvos laisvosios rinkos institutas 2001 m. lapkričio 29 d. pristatė 8-ąją Lietuvos makroekonominių rodiklių tyrimo studiją, kurioje pateikiami pirmojo 2001 m. pusmečio ekonominių rodiklių vertinimai ir prognozės metams iki 2002 m. vidurio.

Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo ekonominių nuostatų analizė ir pastabos dėl jų tobulinimo buvo pateiktos LR Seimui, LR Vyriausybei ir Krašto apsaugos ministerijai.

Aplinkosauga. Išanalizuoti ir įvertinti ES bei Lietuvos teisės aktai aplinkosaugos srityje. Atsakydami į Aplinkos ministerijos laiške išsakytą prašymą LLRI pateikė savo nuomonę dėl Vynuoginių sraigių išteklių naudojimo tvarkos.